

Albrecht en Isabella

Albrecht van Oostenrijk en Isabella van Spanje

Heersers van de Zuidelijke Nederlanden

Periode: 1598 – 1621

Voorganger: Filips II

Opvolger: Filips IV

Wapen van Aartshertog Albrecht van Oostenrijk en Infante Isabella van Spanje

Albrecht van Oostenrijk: Wiener Neustadt, 15 november

1559 — Brussel, 13 juli 1621

Albrecht VII, aartshertog van Oostenrijk, ook Albert of Albertus genoemd, was landvoogd van de Zuidelijke Nederlanden van 1595 tot 1598. Na zijn huwelijk met de Infante Isabella regeerde hij in haar naam de Habsburgse Nederlanden als soeverein van 1598 tot zijn dood in 1621.

~~×~~ **Heerser over de Zeventien provinciën
(in de praktijk alleen de Zuidelijke staten)**

Periode: 1598-1621 + Isabella van Spanje

Voorganger: Filips II

Opvolger: Filips IV

Graaf-gemaal van Vlaanderen

Periode: 1598 - 1621

Voorganger: Anna van Oostenrijk

Opvolger: Elisabeth van Frankrijk

Albrecht was een van de vele zonen van keizer Maximiliaan II en van de Infante Maria van Spanje.

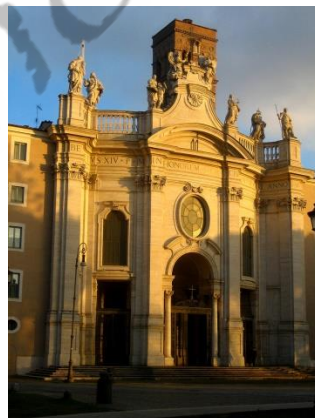
Keizer Maximiliaan II en Maria van Spanje

Vanaf zijn elfde verbleef hij aan het Spaanse hof, waar zijn oom Filips II over zijn opvoeding waakte.

Filips II van Spanje

Aanvankelijk was het Filips' bedoeling dat Albrecht een kerkelijke loopbaan zou volgen. Op zijn achttiende werd hij kardinaal (1577) zonder evenwel de wijdingen te ontvangen (hij kreeg alleen de lagere wijdingen). Albrecht kreeg de Santa Croce in Gerusalemme als titelkerk.

Vooranzicht van de kerk Santa Croce in Gerusalemme

Filips II wilde hem op termijn het aartsbisdom Toledo bezorgen, maar de toenmalige aartsbisschop, Gaspar de Quiroga, leefde veel langer dan verwacht. Zodoende werd hij pas in 1595 aartsbisschop van Toledo.

Onderkoning van Portugal

Na de aanhechting van Portugal werd Albrecht in 1583 de eerste onderkoning van Portugal en het daarbij horende overzeese imperium. Daarnaast was hij ook pauselijk legaat en grootinquisiteur. Als onderkoning was hij medeverantwoordelijk voor de uitrusting van de Grote Armada (1588) en sloeg hij in 1589 een Engelse tegenaanval op Lissabon af. In 1593 werd hij door Filips II naar Madrid teruggeroepen om er een leidende rol in het bestuur van de Spaanse monarchie op te nemen. Filips II wilde van Albrecht een belangrijke adviseur maken voor zijn zoon.

Landvoogdij

Ernst van Oostenrijk, de broer van Albrecht was van augustus 1593 landvoogd in de Nederlanden.

Ernst van Oostenrijk

Zijn onverwachte dood op 20 februari 1595 deed Filips II besluiten zijn plan met Albrecht te veranderen. In plaats van adviseur moest Albrecht de plaats van Ernst als landvoogd innemen in de Nederlanden. Op 11 februari 1596 arriveert hij in Brussel. Als legeraanvoerder was hij vrij succesvol met de veroveringen van Calais, Guines, Ham, Ardes en Hulst. Door het Spaanse bankroet kon hij zijn successen niet voortzetten. Calais werd enkele maanden later weer verloren. Het jaar erop in 1597 kan Amiens nog ingenomen worden maar moet het ook weer snel opgegeven worden. In het noorden weet Maurits van Nassau echter veel andere steden voor de Republiek te winnen tijdens zijn veldtocht.

Op 4 mei 1598 sluiten Albrecht en de Franse koning Hendrik IV de Vrede van Vervins. De steden en gebieden die gewonnen waren op Frankrijk werden hierbij teruggegeven.

Hendrik IV van Frankrijk

Huwelijk met Isabella

Albrecht was niet de eerste keuze van koning Filips II voor het huwelijk met zijn dochter Isabella. Albrecht was een volle neef van Isabella en omdat hij kardinaal was moest er pauselijke toestemming voor het huwelijk komen. Maar aangezien er geen andere acceptabele huwelijkskandidaten waren, koos Filips II voor Albrecht. Op 10 september werd de verloving bekendgemaakt. Het echtpaar kreeg van Filips II de Nederlanden cadeau bij de Akte van Afstand op 6 mei 1598: in de praktijk alleen de Zuidelijke Nederlanden, aangezien de Noordelijke Nederlanden de Spaanse vorst sinds 1581 niet meer erkenden. Er waren wel strenge voorwaarden aan het huwelijk verbonden: zo zouden de Nederlanden weer onder een Spaanse vorst komen als het echtpaar kinderloos zou overlijden en mochten eventuele kinderen alleen met toestemming van de Spaanse koning trouwen en moesten de eventuele dochters met Spaanse prinses trouwen. Verder werd het echtpaar verplicht om Spaanse legers toe te staan op hun grondgebied.

Filips II overlijdt op 13 september. In Ferrara trouwde Albrecht op 15 november in het bijzijn van de paus per procuratie met Isabella. Dit huwelijk werd op 19 april in Valencia plechtig ingezegend. De feestelijkheden duurden tot juni. Toen vertrok het echtpaar naar Genua, Milaan, Zürich, Colmar en Nancy. Op 20 augustus kwamen Albrecht en Isabella aan in de Nederlanden, in Thionville. Op 5 september kwamen ze aan in Brussel. De volgende maanden bezochten ze alle grote steden in de Zuidelijke Nederlanden voor de Blijde Intrede. Landvoogd en soeverein van de Zuidelijke Nederlanden

Albrecht en Isabella werden enthousiast ontvangen door de bevolking van de Zuidelijke Nederlanden. Zij namen hun intrek in het Paleis op de Koudenberg in Brussel.

Paleis op de Koudenberg, gezien vanuit de Warande, ca. 1627

Albrecht was als legeraanvoerder aanvankelijk niet erg succesvol: zijn eerste slag (de Slag bij Nieuwpoort) werd verloren; zelf raakte hij in die slag gewond aan zijn keel. Het Beleg van Oostende, dat in 1601 onder zijn leiding begonnen was, vorderde te traag. Dit was voor Filips III reden om de aartshertog door Ambrogio Spinola te vervangen als legeraanvoerder.

Ambrogio Spinola

Het lukte Spinola na zijn aanstelling de stad binnen een jaar in te nemen in 1604. In 1605 gaven Albrecht en Isabella de opdracht om een basiliek te bouwen in het bedevaartsoord Scherpenheuvel.

Basiliek van Scherpenheuvel

De jaren erop werd door Spinola een reeks van overwinningen behaald waardoor de Republiek in het hart bedreigd werd. Vanwege financiële problemen aan beide kanten stokten de oorlogshandelingen.

In 1609 slaagde Albrecht erin een bestand te sluiten met de opstandelingen in het Noorden, waarvoor hij Ambrogio Spinola naar Rotterdam had gestuurd. De onderhandelingen vonden plaats op 31 januari 1608 op de locatie van de Rotterdamse admiraliteit. Dit bestand zou twaalf jaar standhouden (zie Twaalfjarig Bestand). Deze twaalf jaren waren voor Albrecht en Isabella gelukkige jaren: ze verbleven vaak op hun buitenverblijven in Tervuren en Mariemont, waar ze hun favoriete sport, de jacht, beoefenden.

Op binnenlands vlak bracht de regering van de aartshertogen economisch herstel. Zo brachten ze verbeteringen aan in het muntstelsel, werden octrooien verleend voor de industrie en kanalen gegraven. Ze spanden zich ook in voor het welslagen van de Katholieke Reformatie. Veel kunstenaars van de hoogbarok profiteerden van hun mecenaat.

Vooraf Isabella was populair onder de bevolking; de wat verlegen en soms in de omgang wat stijve Albrecht minder. Albrecht leed de laatste jaren van zijn leven aan jicht en weigerde om die reden zijn broer keizer Matthias op te volgen.

Keizer Matthias

Hij overleed in 1621. De drie kinderen die uit zijn huwelijk met Isabella waren geboren, waren alle drie zeer jong gestorven. Albrecht werd als vorst van de Zuidelijke Nederlanden opgevolgd door Filips IV, die de inmiddels overleden Filips III was opgevolgd als koning van Spanje.

Filips IV van Spanje

Zijn weduwe Isabella moest echter tegen haar zin aanblijven als zaakwaarnemer met minder bevoegdheden dan een gewone landvoogd.

De Vlaamse kunstenaar Hendrick de Clerck werkte vanaf 1595 als een soort spindoctor voor Albrecht en Isabella. Hij probeerde Albrecht in zijn schilderijen te profileren als een geschikte

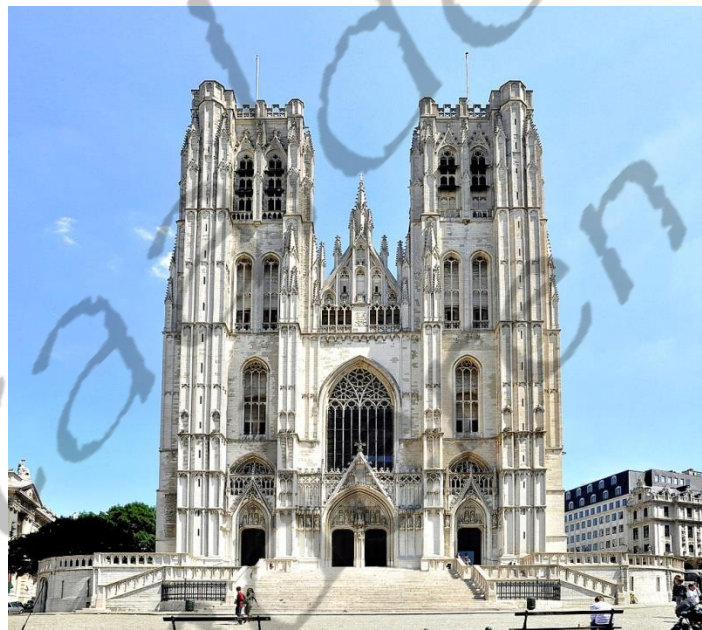
keizerskandidaat. In 1612 werd zijn broer Matthias echter uiteindelijk keizer.[1] In 1609 werd Peter Paul Rubens de belangrijkste hofschilder van Albrecht en Isabella.

Dood van Albrecht

Albrecht leed eronder dat zijn wens om het Twaalfjarig Bestand te verlengen op niets uitdraaide. In mei 1621 ging hij voor de laatste keer op bedevaart naar Scherpenheuvel maar kon toen al niet meer stappen. De inwijding van de jezuïetenkerk in Brussel was zijn laatste publieke optreden en niemand verstond hem nog. Op 13 juli 1621 sliep hij zacht in, met Isabella aan zijn zijde. Zij sneed zelf haar haren af, hulde zich in het gewaad van de derde orde van Sint-Franciscus en sloot zich zes weken op in een klein kamertje dat met zwarte doeken was behangen. De klokken van alle Brusselse kerken luidden die zes weken drie keer per dag.

Albrecht lag vier dagen opgebaard in de kapel van Coudenberg, in het habijt van een franciscaan. Zijn lijk werd nadien in de sacristie in een loden kist geplaatst; Isabella bestelde veertigduizend missen voor zijn zieleheil.

De begrafenis in de Kathedraal van Sint-Michiël en Sint-Goedele liet tot 7 maart 1622 op zich wachten.

Kathedraal van Sint Michiel en Sint Goedele

De voorbereiding nam zoveel tijd in beslag omdat Isabella de uitvaart van haar man wilde laten uitgroeien tot een unieke gebeurtenis. Jacob Franquart ontwierp een praalwagen die verwees naar de roem van de Romeinse keizers. De stoet had acht uur nodig om zich een weg te banen doorheen de massa op het korte traject tussen het paleis en de kerk. Het was avond toen Albrecht werd begraven. Een notabele riep: *Leve de koning van Spanje, Filips, onze heer*, waarmee een einde kwam aan de autonomie van de Nederlanden.

Titelpagina van het "Waerachtich verhael van de aflijvinghe van den doorluchtighen eertshertoch ... Albertus binnen Brusselen gheschiedt, anno 1621" gedrukt in Antwerpen door Abraham Verhoeven

Isabella van Spanje: Segovia, 12 augustus 1566 – Brussel, 1 december 1633

Isabella Clara Eugenia was van 1598 tot 1621 vorstin en na het overlijden van haar echtgenoot Albrecht van Oostenrijk van 1621 tot haar dood in 1633 landvoogdes van de Zuidelijke Nederlanden.

Heerseres over de Zeventien provinciën (in werkelijkheid enkel de Zuidelijke staten) met

Albrecht van Oostenrijk

Periode: 1598-1621

Voorganger: Filips II

Opvolger: Filips IV

Regentes van de Nederlanden

Periode: 1621-1633

Voorganger: Zichzelf en Albrecht van Oostenrijk

Opvolger: Kardinaal-infant Ferdinand van Oostenrijk

Isabella was een dochter van koning Filips II en zijn derde vrouw Elisabeth van Valois.

Filips II van Spanje en Elisabeth van Valois

Isabella speelde voor het eerst een politieke rol in 1593, toen zij door Filips II naar voren werd geschoven als pretendent voor de Franse troon, omdat daar de protestant Hendrik IV van Frankrijk aan de macht dreigde te komen.

Hendrik IV van Frankrijk

De sinds 1559 woedende Hugenotenoorlogen zouden dan wellicht in het voordeel van de protestanten beslecht worden. Deze Spaanse aanspraak liep echter op niets uit. Een Spaanse invasie in Bretagne, om via het hertogdom Bretagne voet aan Franse grond te krijgen, mislukte. In Parijs verkozen de Staten-Generaal Hendrik IV als Franse koning, want Hendrik IV wist de anti-Spaanse stemming uit te buiten, mede dankzij zijn bekering tot het katholieke geloof. De portretten van Isabella van Spanje in Parijs, als toekomstige Franse koningin, werden weggehaald.

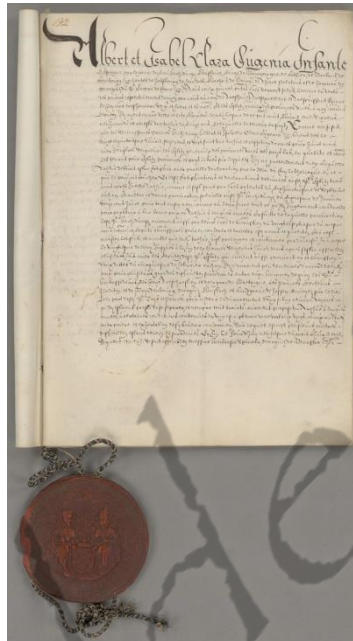
Vorstin en landvoogdes van de Zuidelijke Nederlanden

Isabella kwam op 6 mei 1598, kort voor de dood van Filips II, met de Akte van Afstand in het bezit van de Zuidelijke Nederlanden, die als bruidsschat door haar vader werd gegeven aan Isabella en haar echtgenoot. Filips beloofde hierbij dat hij zijn dochter zou uithuwelijken aan Albrecht (De Akte van Afstand was overigens geen afstand van soevereiniteit; de Spaanse koning bleef bevoegd opvolgers te benoemen.) Isabella en Albrecht namen, samen met het nog bestaande adellijke geslacht Arrazola de Oñate, hun intrek in Brussel. Bij haar huwelijk, dat pas op 18 april 1599 officieel werd voltrokken in Valencia, werd ze automatisch ook aartshertogin van Oostenrijk. Zij en Albrecht kregen drie kinderen, die echter allen jong stierven. In de Nederlanden woedde al sinds 1568 een oorlog die begonnen was met de Nederlandse Opstand tegen de in Brussel residerende landvoogd en daarmee tegen het Spaanse oppergezag. Aanvankelijk deden ook de overwegend katholieke gewesten in het zuiden mee, maar alleen de overwegend protestantse Noordelijke Nederlanden bleken voldoende hardnekkig en erkenden de landvoogd in Brussel al niet meer sinds 1581, toen Filips II als soeverein werd afgezworen. Vanaf het begin van de jaren negentig had Spanje ten noorden van de grote rivieren Schelde, Maas en Rijn vrijwel alle macht verloren.

In de Zuidelijke Nederlanden werden Albrecht van Oostenrijk en Isabella geliefd bij de bevolking, hoewel zij geen godsdienstvrijheid toestonden en vrijhandel afschaften. In 1611 voerden zij een Eeuwig Edict in: hierin werden de familienamen vastgelegd en werden

kerken verplichte doop-, huwelijks- en overlijdensregisters aan te leggen. Hier maken eeuwen later genealogen dankbaar gebruik van.

Albrecht en Isabella slaagden erin met de Noordelijke opstandelingen een verdrag te sluiten, waardoor in 1609 het Twaalfjarig Bestand kon ingaan, met een optie op definitieve vrede.

Twaalfjarig bestand

Onder hun beleid recupereerden de Zuidelijke Nederlanden zeer snel van de oorlog en brak een periode aan van diplomatieke, artistieke en economische bloei. Samen met Albrecht spande ze zich ook in voor het welslagen van de Katholieke Reformatie.

Na het overlijden van Albrecht

Albrecht overleed in 1621 en in datzelfde jaar liep ook het bestand af; onderhandelingen om het bestand om te zetten in een definitieve vrede waren mislukt. De Zuidelijke Nederlanden kwamen weer onder direct Spaans bestuur omdat de pas aangetreden koning Filips IV van Spanje Isabella als opvolgster veel minder bevoegdheden liet.

Filips IV van Spanje

Zij wilde terug naar Spanje, naar het klooster Monasterio de las Descalzas Reales. Dit werd haar echter niet toegestaan en ze bleef tegen haar zin in Brussel als landvoogdes. Ze trad wel

toe tot de orde der Clarissen en de laatste jaren van haar leven bracht ze door in een klooster in Tervuren (Vlaams-Brabant).

Isabella Clara Eugenia als clarisse door Peter Paul Rubens

Op economisch vlak spande Isabella zich in voor een rechtstreekse verbinding tussen Antwerpen en de Rijn door het laten graven van de 'Fossa Eugenia'.

Als landvoogdes probeerde ze in 1633, dus vlak na Frederik Hendriks succesvolle veldtocht langs de Maas, buiten de vorst om vredesbesprekingen met de Noordelijke Nederlanden in gang te zetten.

Frederik Hendrik van Oranje

Dit mislukte en Isabella overleed kort erna. Haar habijt is bewaard gebleven, evenals documenten en haar door Rubens geschilderde portret. Filips IV benoemde Ferdinand van Oostenrijk in 1634 als haar opvolger.

Jeton met dubbelportret van Albrecht van Oostenrijk en Infante Isabella van Spanje, geslagen te Antwerpen in 1612. Voorzijde: portretten van Albert en Isabella. Keerzijde: Adelaar met balans, datum 1612

De Chronijcke vande

Albrecht en Isabella